

LANDSKAPSSTYRELSENS FRAMSTÄLLNING
till Landstinget med förslag till land-
skapslag om understöd för vattenvård.

Den 17 april 1973 antog riksdagen en lag om understödjande av samhällenas vattenvårdsåtgärder, vilken lag publicerades den 13 juli 1973 (FFS 608/73). I regeringens proposition till lagen (prop. 117/1972) anfördes bl.a. följande:

"Beräknat per invånare hör Finland till Europas vattenrikaste länder. Delvis på grund härav används vatten såsom vätska i större mängd per invånare i Finland än i något annat europeiskt land. Vattenförbrukningen för bosättingens behov har beräknats stiga med omkring 90 procent före år 1980 och med cirka 300 procent före år 2000, utgående från 1970 års nivå. Ökningen av vattenförbrukningen innebär, att avloppsvattnen i motsvarande mån förorsakar en större fara än tidigare för vattendragen, särskilt då våra vattendrags förmåga att bära en sådan belastning i allmänhet är liten på grund av de många sjöarna, vattnens naturliga grundbelastning samt de för reningen ogynnsamma klimatförhållandena. Då vattenförbrukarna i allmänhet icke kan tillgodogöra sig förorenat vatten, åtminstone icke utan reningsåtgärder som ofta kräver betydande kostnader, är det sålunda nödvändigt att genomföra vattenvårdsåtgärderna effektivt för trygghet av fortsatt tillgång på råvatten. Vattenvårdsåtgärderna har dessutom en betydande och i vissa fall avgörande betydelse med tanke på andra former av nyttjandet av vattendragen, såsom för rekreation och fiske. Då vattendragen dessutom är en del av människans livsmiljö och av naturen, förutsätter åstadkommande av en trivsamt miljö likaså att vattnets renhet bevaras.

Genomförandet av vattenvårdsåtgärderna ankommer enligt vattenlagen på den som till vattendrag leder avloppsvatten, som åstadkommer menliga följder. Vattenlagen utgår också ifrån, att den som bedriver verksamhet som medför risk för förorening själv skall betala kostnaderna för rening av avloppsvattnet. Man bör således anse, att vattenlagen beträffande vattenvården till utgångspunkt har tagit principen, att den som åstadkommer skada skall ersätta den.

Utom att det i vissa fall är omöjligt att utröna ven som åstadkommit förorening, är det icke heller eljest alltid möjligt att i fråga om vattenvården tillämpa ovan nämnda princip. På grund härav förekommer situationer, i vilka statens deltagande i finansieringen bör anses motiverat. Statens andel i finansieringen av vattenvården borde dock verka närmast sporrande och så att det påskyndar åtgärderna.

Såsom ett realiserbart mål för vattenvården kan anses den nivå, enligt vilken den belastning av vattendragen som avloppsvattnet från samhällen förorsakar, under en tid av tio år borde kunna minskas med hälften i jämförelse med den nuvarande, oberoende av ökad vattenförbrukning. Utöver behandling av avloppsvatten borde flyttning av vissa platser för avloppsvattenutlopp kunna företagas för skyddande av vattenområden som är särskilt viktiga och känsliga för förorening.

Staten deltar för närvarande i finansieringen av samhällenas vattenvård, närmast genom att enligt lagen om räntestödslån av postsparbankens medel (761/68) bevilja räntestöd för lån som beviljats samhällen för finansiering av vattenförsörjningsinvesteringar. Angående de allmänna villkoren för räntestödslån gäller ett beslut av lantbruksministeriet (173/69), enligt vilket vattenförsörjningslån kan beviljas kommun, kommunalförbund eller för ändamålet grundat samfund eller sammanslutning, för byggande av vattenförsörjnings- och avloppsanläggningar, som tjänar tätorts eller annat områdes gemensamma vattenförsörjning. Dessutom kan staten deltaga i finansiering av vattenvården enligt lagen om statens deltagande i kostnaderna för vissa jord- och vattenbyggnadsarbeten (433/63), den s.k. finansieringslagen, ävensom så, att staten utför arbeten som tjänar vattenvården. Vidare kan för finansiering av vattenförsörjningen inom glesbebyggelseområden beviljas vattenförsörjningslån av gårdsbrukets utvecklingsfonds medel, vilka sålunda kan användas även till finansiering av projekt som tjänar vattenvården.

Det nuvarande systemet för finansiering av vattenvården kan dock i fråga om samhällena icke anses vara det bästa möjliga. Sålunda tillämpas stadgandena i ovan nämnda finansieringslag om finansiering av vattenvården icke mera i praktiken, vilket åtminstone delvis berott på att vissa stadganden i lagen redan kan anses föråldrade, varför understöd av statens medel för vattenvårdsändamål av denna orsak icke alls kunnat beviljas."

Landskapsstyrelsen omfattar de motiveringar regeringen framförde i propositionen och finner att de också för landskapets del äger sin riktighet. Landskapsstyrelsen har härvid funnit det behövt och ändamålsenligt att föreslå en särskild lagstiftning vad gäller stöd för kommuners vattenvård. Den nu föreslagna lagen skulle också tillämpas på samfund, som grundats för vattenförsörjning och anläggande av avlopp.

Lagförslaget syftar till att man inom ramen för anslag i landskapets budget kan bevilja kommun understöd ur landskapsmedel för finansiering av åtgärder, som vidtas för att förhindra förorening av vattendrag och vatten samt för att bevara och förbättra vattendragens självreningsförmåga.

Om förutsättningarna för beviljande av understöd stadgas i 3 §. Den viktigaste förutsättningen är att åtgärden, för vilken stöd sökes avser anläggande av sådant reningsverk för avloppsvatten, som renar vattnet till en grad, vilken minst motsvarar den reningsgrad som landskapsstyrelsen fastställer. Understöd skall också kunna beviljas för anläggande av sådan utlopps- eller överföringsledning och därtill anslutet pumpverk, som med beaktande av vattenvårdssynpunkter kräver avsevärda merkostnader. Beviljande av understöd förutsätter vidare att åtgärden kan anses behövt och ändamålsenlig ur vattenvårdssynpunkt samt att för åtgärden uppgjorts en godtagbar plan jämte kostnadsförslag. Om allmän regional plan för nyttjande av vatten finns, bör denna beaktas.

I 4 § ingår stadganden om de kostnader för vilka understöd kan beviljas. Enligt 5 § kan stöd beviljas för högst 30 % av de i 4 § avsedda kostnaderna. Beviljande av maximalt understöd skulle förutsätta att den reningsgrad som uppnås genom åtgärden är betydande. Beviljas understöd för finansiering av ett projekt, för vilket erhållits lån av landskapets medel, eller lån, för vilket landskapet betalar räntestöd, skulle understödets och lånets sammanlagda belopp få stiga till högst 60 % av projektets totala kostnader. För att åstadkomma lättnad i fråga om den finansieringsandel som kommunen skall stå för kommer kommunerna att beredas möjlighet att erhålla medel även i form av en avloppsvattenavgift.

I riket räknar man med att samhällets vattenförsörjning under den kommande tioårsperioden förutsätter investeringar om cirka 3,4 miljarder mark, varav på reningsverken för avloppsvatten kommer cirka 400 miljoner mark. Vad gäller landskapet förutsätter enbart kostnaderna för reningsverk för Mariehamns del investeringar om cirka 4,5 miljoner mark. Det i lagförslaget avsedda understödet hän-

för sig också huvudsakligen till anläggande av reningsverk för avloppsvatten. En del av understödet bör dock användas till att bygga för vattenvården viktiga utlopp för avloppsvatten.

Med tillämpning av de grundsatser 13 § självstyrelselagen innehåller bör landskapet anses ha lagstiftningsrätt på detta område.

Med hänvisning till det anförda förelägges Landstinget till antagande

L a n d s k a p s l a g
om understöd för vattenvård.

I enlighet med Landstingets beslut stadgas:

1 §.

För att främja åtgärder, vilka avser att förhindra förorening av vattendrag och vatten samt att bevara och förbättra vattendrags självreningsförmåga, kan av landskapets medel beviljas understöd i enlighet med vad i denna lag stadgas.

I 1 mom. avsett understöd benämnes i denna lag vattenvårdsunderstöd.

2 §.

Vattenvårdsunderstöd kan beviljas kommun, kommunalförbund eller samfund, som grundats för vattenförsörjning och anläggande av avlopp och som tjänar en större konsumentgrupps behov.

Vattenvårdsunderstöd skall sökas hos landskapsstyrelsen.

3 §.

Förutsättning för beviljande av vattenvårdsunderstöd är

- 1) att åtgärden bör anses erforderlig och ändamålsenlig för att i 1-§ nämnda mål skall uppnås;
- 2) att för åtgärden uppgjorts en godtagbar plan jämte kostnadsförslag, vid vars utarbetande den allmänna regionala planen för vattens användning beaktats, om sådan finns; samt
- 3) att åtgärden avser byggande av sådant reningsverk för avloppsvatten, vars reningsgrad minst motsvarar den grad som landskapsstyrelsen bestämt, eller att åtgärden avser anläggande av sådan utlopps- eller överföringsledning och därtill anslutet pumpverk, som med beaktande av vattenvårdssynpunkter kräver avsevärda merkostnader.

4 §.

För reningsverk för avloppsvatten kan understöd beviljas för kostnaderna för verkets planering och byggande samt i fråga om utlopps- och överföringsledning jämte därtill anslutet pumpverk för byggkostnaderna.

5 §.

Vattenvårdsunderstöd kan beviljas till högst 30 procent av de i 4 § avsedda kostnaderna. Har sökanden för åtgärden beviljats lån av landskapets medel eller lån, för vilket landskapet betalar räntestöd, får understödets och lånets sammanlagda belopp vara högst 60 procent av ovan avsedda kostnader.

Understödet erlägges i två rater så, att under byggnadsskedet betalas två tredjedelar och en tredjedel efter det arbetet blivit färdigt. Förutsättning för att den senare raten skall erläggas är, att arbetet har blivit utfört på godtagbart sätt.

6 §.

Landskapsstyrelsen övervakar användningen av vattenvårdsunderstöd.

Den som erhållit understöd är skyldig att lämna landskapsstyrelsen för övervakningen erforderliga uppgifter.

7 §.

Användes vattenvårdsunderstöd på annat sätt än vad som förutsattes när understödet beviljades, kan understödet återindrivas. Om återindrivning besluter landskapsstyrelsen.

8 §.

Närmare bestämmelser angående verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

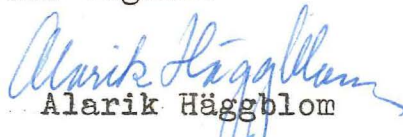
9 §.

Denna lag träder omedelbart i kraft.

Mariehamn, den 24 oktober 1973.

På landskapsstyrelsens vägnar:

L a n t r å d

Alarik Häggblom

Lagberedningssekreterare Ulf Andersson

